

Sterk naar Werk | Arbeid als helend middel

TEKST Colette van Bommel | Axioma

De looptijd van het project Sterk naar Werk nadert binnenkort zijn einde en dus is het tijd om de balans op te maken. Voorlopige conclusie is dat de bewustwording van het belang van werkend herstellen is toegenomen bij eerstelijnsgezondheidswerkers. Maar de missie is pas geslaagd als er een structurele financiering komt van arbocuratieve zorg in de eerstelijnsgezondheidszorg.

“Met ons werk in de eerstelijnszorg kunnen we aantonen dat vroege interventie van de arbeidsdeskundige ziektekosten bespaart”

“We zijn absoluut tevreden met wat we op kleine schaal bereikt hebben. Op vijftien deelprojecten boekten arbeidsdeskundigen en bedrijfsartsen veel progressie op het gebied van intensieve samenwerking met eerstelijnsprofessionals. Ook de patiënten zijn zeer te spreken over deze dienstverlening.” Aan het woord is Marjolein Bastiaanssen, die namens de Nederlandse Vereniging voor Arbeids- en Bedrijfsgeneeskunde (NVAB) in het programmeamteam van Sterk naar Werk zit. “Maar op landelijk niveau hadden we echter gehoopt al verder te zijn. We zien het besef dat arbeidsparticipatie onderdeel moet zijn van de eerstelijnsgezondheidszorg, groeien. Dat is absoluut een goed teken, maar helaas is het ons nog niet gelukt om een structurele financiering voor deze zorgverlening op gang te brengen.”

Meer tijd Bastiaanssen geeft aan dat de aanlooptijd van Sterk naar Werk meer tijd in beslag heeft genomen dan aanvankelijk werd gedacht. Dit heeft voornamelijk te maken met de tijd die het kost om van een goed idee ook een goed project te maken met voldoende draagvlak bij projectdeelnemers. “Het project loopt sinds januari 2008, maar uiteindelijk zijn we een jaar later pas echt uit de startblokken gekomen. Dit is op zich een bekend fenomeen bij dergelijke projecten, maar daardoor konden we niet van alle pijlers de oorspronkelijk doelstelling halen.”

Het hoofddoel van Sterk naar Werk is om via empowering – het ondersteunen van cliënten om zelf de regie in handen te nemen – de arbeidsparticipatie en maatschappelijke participatie te verhogen. Omdat het beoogde resultaat van structurele financiering

vooral nog niet is gelukt, spreekt Bastiaanssen de hoop uit Sterk naar Werk ook na de looptijd (tot en met juni 2010) te kunnen voortzetten. “We zien verschillende initiatieven ontstaan van zorgverzekeraars die op projectmatige basis gezondheidscentra ondersteunen. Dat is een goede ontwikkeling, maar we hebben meer tijd nodig om arbeid in de eerstelijnsgezondheidszorg vroege te krijgen vanuit de basisverzekering.” Er bestaat nog een kleine kans dat er nieuwe investeerders gevonden worden. Mocht dat toch niet lukken, dan verwacht Bastiaanssen dat een aantal regionale projecten vanuit eigen of regio-specifieke middelen kan worden voortgezet en dat er waarschijnlijk ook nog wel een aantal nieuwe projecten bijkomt. “We hebben het wiel nu uitgevonden en daar kunnen professionals hun voordeel mee doen. Er is een draaiboek ontwikkeld waarin de verschillende stappen worden beschreven hoe je een project snel en doeltreffend van de grond krijgt. Dat is een goed steuntje in de rug.”

Troef in handen Voor de arbeidsdeskundigen en bedrijfsartsen in de gezondheidscentra spreekt Bastiaanssen grote bewondering uit. “Het zijn stuk voor stuk pioniers, die ondanks de hobbels die we moesten nemen hun enthousiasme niet zijn verloren. Dat geldt trouwens ook voor de eerstelijnsprofessionals die ons de kans hebben geboden om Sterk naar Werk in uitvoering te brengen.” Een van de pioniers is arbeidsdeskundige Charlotte Boersma. Sinds april vorig jaar houdt zij één middag in de week spreekuur in het gezondheidscentrum Osdorp in Amsterdam. Boersma is een groot voorstander van Sterk naar Werk, maar

kende in het begin wel wat opstartproblemen. “Huisartsen verwezen aanvankelijk weinig cliënten door, wel het maatschappelijk werk. In het begin kreeg ik twee mensen op bezoek die hadden gehoord dat ik pensioenadviezen gaf.” Ze liet zich hier echter niet door uit het veld slaan en zette door, omdat ze overtuigd is van het nut van de toegevoegde waarde van de arbeidsdeskundige in de eerstelijnsgezondheidszorg. “Arbeid binnen de gezondheidszorg in de eerste lijn krijgt steeds meer draagvlak. Maar zonder financiële middelen zijn we nergens. Als arbeidsdeskundigen kunnen wij een voortrekkersrol vertolken. Met ons werk in de eerstelijnszorg krijgen we troeven in handen om aan te tonen dat een vroege interventie van de arbeidsdeskundige ziektekosten bespaart. Daarmee kunnen we zorgverzekeraars over de streep trekken om arbeidsparticipatie in de eerstelijnszorg in de basisverzekering op te nemen.”

Vroeg betrokken De kracht van Sterk naar Werk schuilt volgens Boersma in het feit dat de arbeidsdeskundige al in de eerste fase bij de patiënt wordt betrokken en een duidelijke onafhankelijke positie heeft. “De huisarts vraagt of de gezondheidsklachten

werkgerelateerd kunnen zijn en bij een bevestigend antwoord ontvangt de patiënt een doorverwijzing. Dit betekent dat ik deze persoon al in de eerste zes weken na het begin van de klachten te spreken krijg. Dat maakt Sterk naar Werk zo belangrijk.” Boersma ontmoette verschillende patiënten tijdens haar spreekuur in Osdorp. Deze patiënten zijn grofweg in drie groepen te verdelen. De eerste groep komt eenmalig op het spreekuur voor een arbeidsdeskundig advies, dan is er een groep die in een reeks van twee tot vijf gesprekken ‘empowered’ kan worden en ten slotte is er de categorie die in een multidisciplinair behandeltraject valt. “Bij deze laatste categorie ligt de uitdaging vooral in de samenwerking tussen de verschillende professionals. Patiënten kunnen het geleerde in de praktijk brengen en ontvangen vervolgens direct feedback. Het is dan onmiddellijk duidelijk of iemand werkelijk empowered genoeg is. Bovendien ben je als arbeidsdeskundige in de eerste lijn geheel onafhankelijk. Je werkt zonder belang en ik heb ervaren dat patiënten dit zeer prettig vinden.” Hiermee doelt ze op het feit dat mensen – zeker laagopgeleiden – het moeilijk vinden om zelf de regie in hun herstel- of re-integratieproces te nemen. “Empowered werken is ►

“We hebben meer tijd nodig om arbeid in de eerstelijnszorg vergoed te krijgen vanuit de basisverzekering”

Column | Wajong banenmarktcircus

ze vreemd. Mensen weten vaak niet welke rechten ze hebben en laten zich overrulen door hun werkgever." Om dit te illustreren noemt Boersma het voorbeeld van een dame die werkzaam was in de Wsw met een gedeeltelijke Wajong-uitkering vanwege ernstige groeistoornissen. "Deze vrouw kreeg een kind en ontwikkelde na de geboorte meer pijnklachten en kreeg te maken met een flinke dosis stress. Haar werkgever vond dat er sprake was van zorgtaken, maar niet van ziekte. Vervolgens vorderde hij met terugwerkende kracht haar loon terug, wat uiteraard niet mag. Maar dat wist zij niet. Dankzij de samenwerking van verschillende professionals hebben we deze vrouw goed kunnen adviseren en heeft ze de regie weer in handen genomen. Toen eenmaal de financiële zorg uit de weg was, namen haar spanningsklachten ook af. Het feit dat zij zelf de zaken weer op orde kreeg en daarbij kon terugvallen op onafhankelijk advies gaf haar een krachtig gevoel."

Pleidooi voor vervolg Net als voor Bastiaanssen geldt ook voor Boersma dat ze nog lang niet klaar is met het project Sterk naar Werk. Ze wil haar aanwezigheid en goede werk in het gezondheidscentrum Osdorp erg graag voortzetten. Ook de eerstelijnsprofessionals in het centrum pleiten voor een langer verblijf van Boersma. "Als de landelijke subsidiegelden worden stopgezet, ga ik zonder twijfel hard op zoek naar middelen om mijn aanwezigheid in het gezondheidscentrum Osdorp een vervolg te geven." ←

→ OP WWW.ZIEKENMONDIG.NL VINDT U ALLE INFORMATIE OVER HET PROJECT STERK NAAR WERK. ZO TREFT U HIER EEN LIJST VAN KRACHTMIDDELEN AAN WAARMEE U ACTIEF AAN DE SLAG KUNT MET EMPowerMENT VAN DE ZIEKE WERKENDE.

In december van vorig jaar vonden in dertig zogeheten UWV-pluslocaties Wajong Banenmarkten plaats. Doel van deze banenmarkten is om het stijgende aantal mensen met een Wajong-uitkering aan een baan te helpen (ik weiger de populaire term Wajongeren te gebruiken). Ook ik was uitgenodigd en nam een kijkje op de locaties Rotterdam en Dordrecht. Tijdens de twee goed georganiseerde banenmarkten konden re-integratiebedrijven, medewerkers van het UWV, mensen met een Wajong-uitkering en werkgevers elkaar ontmoeten tijdens een kop koffie en later onder het genot van een hapje en een drankje. Ondanks de drukke periode voor Kerstmis waren er toch heel wat mensen op deze banenmarkten afgekomen, met name medewerkers van UWV en van re-integratiebedrijven. Al snel ontstond er in beide vestigingen een leuke, goedbedoelde 'inner circle sfeer'.

Misschien een klein detail, maar werkgevers werden die middagen nauwelijks gesignaleerd. Is dit vreemd? Nee, ik denk het niet. Op dit moment hebben werkgevers vanwege de crisis moeite genoeg om het hoofd boven water te houden. Daarnaast zal de niet altijd positieve naam van het UWV bij werkgevers een rol spelen; veel bureaucratie, veel procedures en een starre organisatie. Anderzijds hebben de werkgevers ook geen gelijk. We krabbelen langzaam uit een diepe economische crisis en de verwachting is dat er de komende tijd een economische opleving komt. Dan hebben we dus iedereen hard nodig om onze verzorgingsstaat te financieren, zelfs mensen met een Wajong-uitkering.

Het was ook de bedoeling om werkzoekende cliënten met een Wajong-uitkering mee te nemen naar deze banenmarkt. Je weet maar nooit, wie weet komt er een goede match tussen cliënt en werkgever tot stand. Ik had een blinde, net afgestudeerde hbo-maatschappelijkwerkster meegenomen. Zij heeft drie uur bij mijn stand gezeten. Helaas geen match. Wel had haar geleidehond veel aandacht van de aanwezigen.

Michel van Lookeren - eigenaar Buro Obol